

คำสั่งกรมสรรพากร

ที่ ป. ๑๑๔/๒๕๕๕

เรื่อง การจ่ายเงินตามสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap)

และสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap)

เพื่อให้เจ้าพนักงานสรรพากรถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจและแนะนำบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีการจ่ายเงินตามสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) และสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap) โดยเหตุที่การจ่ายเงินตามสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยและสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อาจทำให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา ๓ เศษ แห่งประมวลรัษฎากร หรือมีหน้าที่ต้องหักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่าย ตามมาตรา ๓๐ แห่งประมวลรัษฎากร กรมสรรพากรจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) เป็นสัญญาทางการเงินประเภทหนึ่งที่คุณสัญญาตกลงที่จะแลกเปลี่ยนภาระการชำระดอกเบี้ยให้กันและกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย โดยจำนวนเงินค่าดอกเบี้ยที่ต้องชำระขึ้นอยู่กับจำนวนเงินต้นอ้างอิงตามที่ระบุไว้ในสัญญา การแลกเปลี่ยนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับภาระดอกเบี้ยเท่านั้น ไม่มีการแลกเปลี่ยนเงินต้นกัน คุณสัญญาซึ่งเข้าทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยไม่จำเป็นต้องมีการทำสัญญาเงินกู้ระหว่างกัน แต่เมื่อเข้าทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยแล้ว (Interest rate swap) คุณสัญญาทั้งสองฝ่ายมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระเงินภายใต้

ระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาแลกเปลี่ยน เงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งประมวลรัษฎากร

จำนวนเงินต้นอ้างอิงตามวรรคหนึ่ง หมายถึง เงินต้นซึ่งมิใช่จำนวนเงินที่แลกเปลี่ยนกันจริงเมื่อเริ่มทำสัญญาแลกเปลี่ยน เพียงแต่ใช้อ้างอิงเพื่อคำนวณหาจำนวนเงินจากอัตราดอกเบี้ยคงที่และอัตราดอกเบี้ยลอยตัว

ตัวอย่าง บริษัท ก ทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคาร A ในต่างประเทศกำหนดชำระดอกเบี้ยในอัตราลอยตัว ต่อมาบริษัท ก ได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) กับธนาคาร B ในต่างประเทศ โดยตามสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนั้นจะใช้จำนวนเงินกู้ตามสัญญากู้ฉบับเดิมเป็นเกณฑ์ในการคำนวณดอกเบี้ยที่จะแลกเปลี่ยนกัน และจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยคงที่ตามแต่จะตกลงกัน โดยในแต่ละเดือนนั้น หากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ ธนาคาร B จะส่งเงินผลต่างมาให้แก่บริษัท ก แต่หากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ บริษัท ก จะส่งเงินผลต่างไปให้แก่ธนาคาร B เงินผลต่างดังกล่าวไม่เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๔) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร แต่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ ๒ สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap) เป็นสัญญาทางการเงินประเภทหนึ่งที่คู่สัญญาตกลงที่จะแลกเปลี่ยนภาระการรับจ่ายเงินคนละสกุลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งสัญญาจะจ่ายเงินสกุลหนึ่ง เช่น บาท และรับเงินสกุลอื่น เช่น ดอลลาร์สหรัฐ และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะรับเงินสกุลบาท

และจ่ายเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งในวันทำสัญญา คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอาจมีการแลกเปลี่ยนเงินต้นระหว่างคู่สัญญาในมูลค่าที่เท่ากัน โดยคำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนในวันทำสัญญา สำหรับกรณีที่ไม่มีแลกเปลี่ยนเงินต้นระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอาจนำเงินตราต่างประเทศไปขายให้แก่สถาบันการเงินอื่นในตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราก็ได้ กรณีดังกล่าวคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีการจ่ายเงินผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จึงไม่มีเงินได้พึงประเมิน

ตัวอย่าง บริษัท ก ทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคาร ข ในประเทศ จำนวน ๕๐ ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ และบริษัท C ในประเทศสหรัฐอเมริกาทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคาร A ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราดอกเบี้ยคงที่และเพื่อป้องกันความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยน บริษัท ก ได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับบริษัท C (Cross currency swap) กรณีอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันทำสัญญา คือ ๔๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นอัตราที่ใช้สำหรับการคำนวณภายใต้สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนี้ บริษัท C จ่ายเงินจำนวน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐให้แก่บริษัท ก ในขณะที่บริษัท ก จ่ายเงินจำนวน ๕๐ ล้านบาท ให้แก่บริษัท C เมื่อถึงกำหนดเวลาตามข้อตกลง บริษัท ก จะต้องจ่ายเงินจำนวน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐให้แก่บริษัท C ซึ่งบริษัท C จะนำไปจ่ายคืนเงินกู้ยืมให้แก่ธนาคาร A ในขณะที่บริษัท C จะต้องจ่ายเงิน ๕๐ ล้านบาท ให้แก่บริษัท ก ซึ่งบริษัท ก จะนำไปจ่ายคืนเงินกู้ยืมให้แก่ธนาคาร ข กรณีดังกล่าว บริษัท ก และบริษัท C ไม่มีการจ่ายเงินผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนกัน

ข้อ ๓ การทำสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศตามข้อ ๒ อาจมีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยควบคู่ไปด้วย เรียกว่า สัญญาแลกเปลี่ยน

เงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย (Cross currency interest rate swap) ซึ่งคู่สัญญามีภาระต่างตอบแทนในการชำระเงินตามสัญญาแลกเปลี่ยนตลอดอายุของสัญญาแลกเปลี่ยน โดยที่จำนวนเงินที่ต้องชำระจะคำนวณจากผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกัน ซึ่งอาจเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่และหรืออัตราดอกเบี้ยลอยตัว และเป็นการคำนวณจากเงินตราต่างประเทศ เงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งประมวลรัษฎากร

ตัวอย่าง บริษัท ก ทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคาร A ในต่างประเทศ จำนวน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว บริษัท ก ต้องการเงินดอลลาร์สหรัฐ เพื่อชำระคืนเงินกู้ซึ่งจะถึงกำหนดชำระในอีก ๒ ปีข้างหน้า และต้องการจะเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวตามสัญญาเงินกู้เป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่ ดังนั้น บริษัท ก จึงทำสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ยกับธนาคาร ข ในประเทศ (Cross currency interest rate swap) เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันทำสัญญา คือ ๕๐ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นอัตราที่ใช้สำหรับการคำนวณภายใต้สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนี้ ดังนั้น ธนาคาร ข จ่ายเงิน ๕๐ ล้านบาท ให้แก่ บริษัท ก ในขณะที่บริษัท ก จ่ายเงิน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้แก่ ธนาคาร ข ตลอดระยะเวลาของสัญญาแลกเปลี่ยน ธนาคาร ข จำนวนดอกเบี้ยจากเงินต้นจำนวน ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่บริษัท ก จำนวนดอกเบี้ยจากเงินต้นจำนวน ๕๐ ล้านบาท หากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ ธนาคาร ข จะส่งเงินผลต่างมาให้แก่ บริษัท ก แต่หากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ บริษัท ก จะส่งเงินผลต่างไป

ให้แก่ ธนาคาร ข เงินผลต่างดังกล่าวไม่เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๔) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร แต่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ ๔ กรณีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap) หรือสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย (Cross currency interest rate swap) ตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ซึ่งคู่สัญญาผู้รับทำสัญญาแลกเปลี่ยนเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินด้วย เงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ยเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ (๔) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

ตัวอย่าง บริษัท ก ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินสกุลเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำจากธนาคาร A ในต่างประเทศ และเพื่อประกันความเสี่ยงเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย บริษัท ก ได้ทำสัญญากับธนาคารผู้ให้กู้ อีกหนึ่งสัญญา คือ บริษัท ก และธนาคารผู้ให้กู้ (ธนาคาร A) จะแลกเปลี่ยนเงินเยนตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐและมีการแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยของเงินเยนซึ่งมีอัตราต่ำ เป็นอัตราดอกเบี้ยของเงินดอลลาร์สหรัฐที่มีอัตราสูง ทั้งนี้ คู่สัญญาจะใช้จำนวนเงินต้นและกำหนดเวลาในการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเป็นเกณฑ์ ในการคำนวณจำนวนเงินและกำหนดเวลาในการแลกเปลี่ยนกัน เมื่อถึงกำหนดเวลาแลกเปลี่ยนดังกล่าว บริษัท ก จะส่งเงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ยให้แก่ ธนาคาร A ในต่างประเทศ ถือว่าคู่สัญญาได้ตกลงเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของเงินสกุลเยนเป็นอัตราดอกเบี้ยของเงินสกุล

เหรียญสหรัฐ และเป็นผลทำให้บริษัท ก ต้องชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่ เจ้าหนี้ เสมือนเป็นการกู้ยืมเงินสกุลเหรียญสหรัฐ ดังนั้น การชำระเงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย จึงเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ (๔) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ ๕ กรณีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิพนัดชำระเงินผลต่างที่เกิดจากการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap) และสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย (Cross currency interest rate swap) ซึ่งคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระเงินผลต่างพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าปรับ เงินดอกเบี้ย หรือค่าปรับเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ (๔) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ ๖ กรณีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap) สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Cross currency swap) หรือสัญญาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย (Cross currency interest rate swap) ตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ซึ่งเป็นผลทำให้คู่สัญญาจ่ายเงินผลต่างที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย เงินผลต่างดังกล่าวไม่เข้าลักษณะเป็นเงินได้จากการให้บริการ คู่สัญญาซึ่งจ่ายเงินผลต่างจึงไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย

กรณีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนตามวรรคหนึ่ง มีการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมในการทำสัญญาแลกเปลี่ยน ผู้จ่ายเงินค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมดังกล่าว มีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามข้อ ๑๒/๑ ของคำสั่งกรมสรรพากร

ที่ ท.ป. ๔/๒๕๒๘ เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ แห่งประมวล
รัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. ๑๐๔/๒๕๔๔ เรื่อง สั่งให้ผู้จ่าย
เงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ
ที่จ่าย ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๗ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือตอบข้อหารือ หรือแนวทาง
ปฏิบัติใดที่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ให้เป็นอันยกเลิก

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ศุภรัตน์ ควัฒน์กุล

อธิบดีกรมสรรพากร